

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/82/2023
Identifikačné číslo spisu:	1208226253
Dátum vydania rozhodnutia:	11.12.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:1208226253.3

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu A. E. F., L., V. XX/XX, zastúpeného Advokátskou kanceláriou HASALA, s.r.o., Bratislava, Drieňova 34, IČO: 47244224, proti žalovanému Hlavnému mestu Slovenskej republiky Bratislava, Bratislava, Primaciálne námestie 1, IČO: 00603481, zastúpenému JUDr. Annou Polonyovou, advokátkou, Bratislava, Chorvátska 12, IČO: 30816530, o zaplatenie 16.390,50 eura s príslušenstvom a o zaplatenie 75.247,83 eura, vedenom na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 16C/291/2008, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 29. septembra 2022 sp. zn. 15Co/17/2022, takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 29. septembra 2022 sp. zn. 15Co/17/2022 vo výrokoch o trovách prvoinštančného konania v zastavujúcej časti konania o zaplatenie 75.247,83 eura a trovách odvolacieho konania z r u š u j e a v rozsahu zrušenia vec v r a c i a Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Žalobou doručenou súdu 17. decembra 2008 a jej zmenou z 27. apríla 2010 sa žalobca domáhal voči žalovanej zaplatenia sumy 16.390,50 eura s 10 % úrokom z omeškania zo sumy 16.390,50 eura od 2. marca 2009 do zaplatenia titulom bezdôvodného obohatenia vzniknutého neoprávneným užívaním pozemkov a sumy 75.247,80 eura titulom § 135c Občianskeho zákonníka, (ako náhrady za zriadenie vecného bremena pri usporiadaní pomerov medzi vlastníkom pozemku a vlastníkom stavby).

2. Okresný súd Bratislava II (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 8. novembra 2016, č. k.: 16C/291/2008-525: a/ konanie o 75.247,83 eura zastavil a v tejto časti priznal žalobcovi právo na plnú náhradu trov konania, b/ žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 6.400 eur s 10 % ročným úrokom z omeškania od 2. marca 2009 do zaplatenia, v zostávajúcej časti žalobu zamietol a pre túto časť priznal žalovanému právo na náhradu trov konania v pomere 22 %.

2.1. Konanie v časti o 75.247,83 eura zastavil v zmysle § 145 CSP z dôvodu späťvzatia žaloby žalobcom, s ktorým žalovaná súhlasila. Pre túto časť konania súd priznal náhradu trov konania žalobcovi, lebo zastavenie konania mal zaviniť žalovaný. Vo vzťahu k zostávajúcej časti konania o zaplatenie 16.390,50 eura s príslušenstvom, (kde súd žalobe v časti vyhovel a v časti ju zamietol) súd

priznal žalovanej v zmysle § 255 ods. 1 CSP pomernú náhradu trov konania vo výške 22 %.

3. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu a žalovanej rozsudkom z 31. júla 2020 sp. zn. 15Co/122/2017: a/ odmietol odvolanie žalobcu smerujúce voči vyhovujúcemu výroku vo veci samej, b/ potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v žalobe zamietajúcej časti a o priznaní náhrady pomerných trov konania, c/zmenil rozsudok súdu prvej inštancie o nároku žalobcu na náhradu trov konania tak, že tento priznáva žalovanému v rozsahu 100 %. Žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

3.1. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že tento zaoberajúc sa a skúmajúc procesné zavinenie oboch sporových strán na zastavení konania ustáliť, že žalobca zavinil zastavenie konania, a preto žalovaný má nárok na ich náhradu. Výslovne uviedol, že pri rozhodovaní o nároku strán sporu na náhradu trov konania v zastavujúcej časti nepostupoval podľa § 257 CSP, teda neskúmal možnosť výnimočne nepriznať nárok na náhradu trov konania žalovanému, dôvodiac to tým, že v sporovom konaní by tak bolo možné postupovať len na návrh niektorej zo strán sporu. Dôvodom hodným osobitného zreteľa na strane žalobcu však nemôže byť to, že nároky uplatnil proti žalovanému, že spor trval dlhé obdobie, ktoré nároky uspokojil tretí subjekt, nezávisle od žalovaného. Naostatok poznamenal, že rozhodoval bez nariadenia pojednávania, dokazovanie nedopĺňal. Vzhľadom na neúspech žalobcu v odvolacom konaní bol nárok na náhradu trov odvolacieho konania priznaný žalovanému (§ 369 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP).

4. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo výroku o trovách prvoinštančného konania v zastavujúcej časti o 75.247,83 eura podal žalobca dovolanie. Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací rozhodujúci o dovolaní žalobcu, uznesením z 29. novembra 2021 sp. zn. 9Cdo/114/2020 rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 31. júla 2019 sp. zn. 15Co/122/2017 vo výrokoch o trovách prvoinštančného konania v zastavujúcej časti konania o zaplatenie 75.247,83 eura a trovách odvolacieho konania zrušil a v rozsahu zrušenia vec vrátil Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

4.1. Dovolací súd vychádzal z toho, že z ustálenej judikatúry dovolacieho súdu vyplýva, že rozhodovanie o trovách konania je integrálnou súčasťou civilného sporového konania a ako také spadá pod čl. 46 ods. 1 ústavy, prostredníctvom ktorého sa zaručuje každému základné právo na súdnu ochranu. Súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo strany sporu na súdnu ochranu. Či je základné právo na súdnu ochranu naplnené reálnym obsahom (čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 46 ods. 4 ústavy), určuje zákonná úprava náhrady trov konania obsiahnutá v Civilnom sporovom poriadku účinnom od 1. júla 2016 (§ 255 a nasl.). Procesné predpisy, ktoré upravujú náhradu trov konania, preto treba vykladať v súlade s takto vymedzeným obsahom a účelom základného práva na súdnu ochranu.

4.2. Dovolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že ustanovenie § 257 CSP predstavuje odchýlku od zásady zodpovednosti za výsledok a od zásady zodpovednosti za zavinenie. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania prichádza do úvahy v prípadoch, keď sú naplnené všetky predpoklady na priznanie náhrady trov konania, avšak súd dospieje k záveru, že sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré náhradu trov celkom alebo sčasti neprizná. Mechanizmus rozhodovania o náhrade trov konania vychádza z toho, že súd si najskôr zistí naplnenie predpokladov na priznanie náhrady trov konania niektorej sporovej strany, či účastníka konania (zásada úspechu, zásada procesného zavinenia) a následne súd zisťuje, či tu (nie)sú dané výnimočné moderačné dôvody. Pri kladnom zistení súd náhradu trov konania inak oprávnenému subjektu celkom alebo z časti neprizná. Pri zápornom zistení, by mal súd v odôvodnení skonštatovať, že nezistil existenciu výnimočných dôvodov moderácie v zmysle § 257 CSP a z tohto dôvodu zotrváva na prvotne (pôvodne) deklarovanom závere o náhrade trov konania. Bez úvahy súdu o (ne)uplatnení moderačného ustanovenia (§ 257 CSP) v prípade aplikácie § 255 a § 256 ods. 1 CSP nie je možné považovať rozhodnutie súdu o trovách konania za náležité odôvodnené, teda také, ktoré jasne dáva odpovede na rozhodné skutkové a právne otázky súvisiace s rozhodovaním o náhrade trov konania. Súd v prípade použitia ustanovenia § 257 CSP je povinný „vytvoriť procesný priestor“ umožňujúci stranám sporu vyjadriť svoje stanovisko k prípadnému použitiu tohto ustanovenia [pozri k tomu rozsudok ESLP Čepek proti Českej republike (sťažnosť č. 9815/10) ako aj nálezy Ústavného súdu ČR sp. zn. PL. ÚS 46/13 a sp. zn. I. ÚS 1593/15]. Podľa ustálenej súdnej praxe (pozri bližšie napr. nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 119/03 či uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn.

5Cdo/67/2010) výnimočnosť použitia ustanovenia § 257 CSP, ako aj to, v čom súd videl, že išlo o prípad hodný osobitného zreteľa, musí byť náležite odôvodnené (I. ÚS 153/2018).

4.3. Odvolací súd svoje rozhodnutie o trovách zastávajúceho konania odôvodnil konštatovaním, z ktorého vyplýva, že mu nesvedčilo bez návrhu strán zaoberať sa možnosťou aplikácie ustanovenia § 257 CSP. Dovolací súd k tomu uviedol, že odvolací súd postupom priechiacom sa ustanoveniu § 262 ods. 1 CSP, podľa ktorého o nároku na náhradu trov konania rozhodne súd aj bez návrhu v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí, vylúčil aplikáciu § 257 CSP, s ktorého použitím by sa v danom prípade spájalo i právo strán vyjadriť sa k tomuto ustanoveniu (§ 382 CSP). Dovolací súd pri uvedených procesných nedostatkoch dospel k záveru, že odvolací súd nezohľadnil vyššie citované východiská ochrany základných práv a slobôd dovolateľa, preto jeho prístup pri rozhodovaní o trovách zastávajúceho konania nemožno hodnotiť inak ako taký, ktorý odporuje obsahu základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru a je naplnením dovolacieho dôvodu v zmysle § 420 písm. f) CSP. Vzhľadom na uvedené zistenia, že v konaní o náhrade trov v zastávajúcej časti konania došlo k procesnej vade v zmysle § 420 písm. f) CSP, dovolací súd v dovolaní napadnutom rozsahu rozhodnutie zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec v rozsahu zrušenia vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 450 CSP). Ako súvisiaci zrušil i výrok rozsudku odvolacieho súdu o náhrade trov odvolacieho konania priznaných žalovanému (§ 441 CSP).

5. Po vrátení veci dovolacím súdom na ďalšie konanie Krajský súd v Bratislave uznesením z 29. septembra 2022 sp. zn. 15Co/17/2022 2023: (I.) zmenil rozsudok Okresného súdu Bratislava II. z 8. novembra 2016, č. k. 16C/291/2008-525 vo výroku II., (ktorým súd prvej inštancie v časti, v ktorej konanie zastavil, priznal žalobcovi právo na plnú náhradu trov konania) tak, že žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %; (II.) Žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %; (III.) Žalobcovi priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

5.1. Odvolací súd svoje rozhodnutie o priznaní náhrady trov prvoinštančného konania žalovanému odôvodnil v zmysle § 256 ods. 1 CSP zohľadňujúc procesné zavinenie so zastavením konania o zaplatenie sumy 75.247,83 eura. Skonštatoval, že pri tomto rozhodovaní odvolací súd nepostupoval podľa ustanovenia § 257 CSP, pretože to strany nenavrhl.

5.2. Odvolací súd pri rozhodovaní zaujal právny názor, že ustanovenie § 257 CSP súd aplikuje len na návrh sporovej strany, ktorá v ňom tvrdí, odôvodňuje a preukazuje rozhodujúce právne skutočnosti.

6. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu, a to vo výroku (I.) o trovách prvoinštančného konania v zastávajúcej časti a výroku (II.) o náhrade trov odvolacieho) podal žalobca dovolanie v zmysle § 420 písm. f) CSP. Navrhol zrušiť rozhodnutie odvolacieho súdu v dovolaní napadnutej časti a v zrušenom rozsahu vec vrátiť tomuto súdu na ďalšie konanie. Navrhol odložiť vykonateľnosť dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu.

6.1. Dovolateľ považuje za nesprávny názor odvolacieho súdu, ktorý podmieňuje aplikáciu § 257 CSP návrhom strany. V dôsledku toho došlo k nesprávnemu procesnému postupu odvolacieho súdu pri rozhodovaní o trovách konania, ktoré rozhodnutie vykazuje znaky arbitrárnosti, nepreskúmateľnosti a neodôvodnenosti. Podľa dovolateľa splnenie podmienok aplikácie § 257 CSP súd skúma z úradnej moci, čo nevylučuje i návrh strany, podanie takého návrhu však nie je podmienkou jeho aplikácie. Žalobca tvrdil, dôvodil i produkoval dôkazy pre postup v zmysle § 257 CSP (v dovolaní zo 4. januára 2020, v odvolaní žalobcu, i vo vyjadreniach žalobcu k odvolaniu žalovaného). Odvolací súd v rozpore s § 455 CSP neprípustne polemizuje so záväzným názorom dovolacieho súdu vysloveným v tejto veci (uznesením z 29. novembra 2021 sp. zn. 9Cdo/114/2020), že v zmysle § 262 ods. 1 CSP o nároku na náhradu trov konania súd rozhoduje aj bez návrhu. Nerešpektovanie kasačnej (inštančnej) záväznosti narúša princíp právnej istoty, zákaz svojvôle súdneho rozhodovania a porušuje právo na súdnu ochranu (napr. 3Cdo/12/2016 z 21. marca 2016). Výklad a aplikácia práva odvolacím súdom vedie k extrémnemu rozporu s princípom spravodlivosti. Dovolateľ namietá porušenie práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd i čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky. Dovolateľ tiež argumentuje v prospech názoru, že náhrada trov zastaveného konania má patriť žalobcovi.

7. Podľa názoru žalovaného dovolanie nespĺňa podmienky prípustnosti, preto ho navrhuje odmietnuť.

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala strana sporu v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP) skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod (§ 420 písm. f) CSP) zároveň aj dôvodné a rozhodnutie odvolacieho súdu je potrebné v napadnutom rozsahu (vo výroku o náhrade trov prvoinštančného konania a v súvisiacom výroku o náhrade trov odvolacieho konania) zrušiť.

9. Z ustanovenia § 420 písm. f) CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. V zmysle konštantnej a ustálenej judikatúry dovolacieho ustanovenia § 420 CSP implicitne zakotvuje prípustnosť dovolania aj proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorý tento rozhodoval o odvolaní proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie o nároku na náhradu trov konania (napr. 9Cdo/114/2020, 8Cdo/111/2019, 8Cdo/266/2019, 4Cdo/70/2020, 4Cdo/155/2020, 2Cdo/89/2020, 1VObo/2/2021).

9.1. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že rozhodovanie o trovách konania je integrálnou súčasťou civilného sporového konania a ako také spadá pod čl. 46 ods. 1 ústavy, prostredníctvom ktorého sa zaručuje každému základné právo na súdnu ochranu. Všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo strany sporu na súdnu ochranu. Či je základné právo na súdnu ochranu naplnené reálnym obsahom (čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 46 ods. 4 ústavy), určuje zákonná úprava náhrady trov konania obsiahnutá v Civilnom sporovom poriadku účinnom (§ 255 a nasl.). Procesné predpisy, ktoré upravujú rozhodovanie o náhrade trov konania, preto treba vykladať v súlade s takto vymedzeným obsahom a účelom základného práva na súdnu ochranu (viď. II. ÚS 78/03, III. ÚS 481/2015, IV. ÚS 83/2018).

10. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestranom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

11. Ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že sudy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, musia sa zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. Garcia Ruiz v. Španielsko, Vetroenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko). Judikatúra ESLP síce nevyžaduje, aby na každý argument strany bola v odôvodnení rozhodnutia súdu

daná odpoveď, trvá však na tom, že ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď súdu práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

11.1. Rovnako, podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplyvajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

11.2. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej, sa strane sporu, (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom), odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

12. Podľa dovolacieho súdu je potrebné rovnaké kvalitatívne kritériá ako na odôvodnenie meritórneho rozhodnutia súdu, uplatňovať aj na rozhodnutie o trovách konania, preto bolo povinnosťou odvolacieho súdu aj v tejto časti svojho rozhodnutia jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnáť sa so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie podstatné a právne významné, uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie o náhrade trov konania založil. Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver, súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť.

13. Dovolací súd vo svojom predchádzajúcom kasačnom rozhodnutí v tejto veci (9Cdo/114/2020) vyslovil, že mechanizmus rozhodovania o náhrade trov konania vychádza z toho, že súd si najskôr zistí naplnenie predpokladov na priznanie náhrady trov konania niektorej sporovej strany (zásada úspechu, zásada procesného zavinenia) a následne súd zisťuje, či tu (nie) sú dané výnimočné moderačné dôvody. Pri kladnom zistení súd náhradu trov konania inak oprávnenému subjektu neprizná (úplne alebo čiastočne). Pri zápornom zistení, súd v odôvodnení skonštatuje, že nezistil existenciu výnimočných dôvodov moderácie v zmysle § 257 CSP, a preto z tohto dôvodu zotrváva na pôvodne deklarovanom závere o náhrade trov konania. Bez úvahy súdu o (ne)uplatnení moderačného ustanovenia (§ 257 CSP) v prípade aplikácie § 255 a § 256 ods. 1 CSP nie je možné považovať rozhodnutie súdu o trovách konania za náležite odôvodnené, teda také, ktoré jasne dáva odpovede na rozhodné skutkové a právne otázky súvisiace s rozhodovaním o náhrade trov konania. Súd v prípade použitia ustanovenia § 257 CSP je povinný „vytvoriť procesný priestor“ umožňujúci stranám sporu vyjadriť svoje stanovisko k prípadnému použitiu tohto ustanovenia [pozri k tomu rozsudok EŠLP Čepek proti Českej republike (sťažnosť č. 9815/10) ako aj nálezy Ústavného súdu ČR sp. zn. PL. ÚS 46/13 a sp. zn. I. ÚS 1593/15]. Podľa ustálenej súdnej praxe (pozri bližšie napr. nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 119/03 či uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo/67/2010) výnimočnosť použitia ustanovenia § 257 CSP, ako aj to, v

čom súd videl, že išlo o prípad hodný osobitného zreteľa, musí byť náležite odôvodnené (I. ÚS 153/2018).

14. Odvolací súd svoje rozhodnutie o trovách zastávajúceho konania opakovane odôvodnil konštatovaním z ktorého vyplýva, že mu nesvedčilo bez návrhu strán zaoberať sa možnosťou aplikácie ustanovenia § 257 CSP. Tento postup odvolacieho súdu považoval dovolací súd už vo svojom predchádzajúcom kasačnom rozhodnutí za priečiaci sa ustanoveniu § 262 ods. 1 CSP z dôvodu, že o nároku na náhradu trov konania rozhodne súd aj bez návrhu (ex officio). Odvolacím súdom zvolená interpretácia zákona premietajúca sa v odôvodnení jeho rozhodnutia pri rozhodovaní o náhrade trov zastávajúceho konania, bola podľa vysloveného názoru dovolacieho súdu, v otázke vylúčenia aplikácie § 257 CSP, takou argumentáciou, ktorá bola považovaná za odporujúcu obsahu základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, naplňajúcu dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP. Na doplnenie možno uviesť, že zákon zveruje súdu právomoc rozhodovať o trovách konania bez návrhu (ex officio), tým mu zároveň ukladá i povinnosť pri rozhodovaní bez návrhu (ex officio) aplikovať platnú procesnú úpravu (§ 255 a násl. CSP), vrátane ustanovenia § 257 CSP. Z procesnej úpravy nevyplyva žiadna výnimka o tom, že by súd mal aplikovať § 257 CSP len na návrh sporovej strany. Inak povedané, možnosť uplatnenia § 257 CSP súdom (len) na návrh, nemá oporu v platnej právnej úprave. K mechanizmu rozhodovania o náhrade trov konania za použitia § 257 CSP pozri bod 13. tohto odôvodnenia vyššie.

15. V kontexte viazanosti vysloveného právneho názoru v skoršom kasačnom rozhodnutí dovolacieho súdu a následne prijatého nadväzujúceho rozhodnutia odvolacieho súdu ohľadom aplikácie § 257 CSP len na návrh, možno postup odvolacieho súdu považovať za taký, ktorý nie je v súlade s právnym názorom vyslovený v zrušujúcom rozhodnutí dovolacieho súdu (§ 455 CSP), čo ustálená judikatúra dovolacieho súdu považuje za postup odporujúci princípu právnej istoty, obmedzujúci účastníka v jeho práve na spravodlivý proces (R 76/2016, 9Cdo/272/2020, 9Cdo/356/2021).

16. Vzhľadom na uvedené zistenia, že v konaní o náhrade trov v zastávajúcej časti konania došlo k procesnej vade v zmysle § 420 písm. f) CSP, ktorá skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne, najvyšší súd rozhodnutie odvolacieho súdu v tejto časti náhrady trov konania zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec v rozsahu zrušenia vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 450 CSP). Ako súvisiaci bolo potrebné zrušiť i výrok rozhodnutia odvolacieho súdu o náhrade trov odvolacieho konania priznaných žalovanému (§ 441 CSP).

17. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, odvolací súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

18. Pokiaľ dovolateľ mienil namietat i nesprávne právne posúdenie veci (napr. o tom komu vznikol nárok na náhradu trov konania v zmysle § 256 ods. 1 CSP) s poukazom na odklon od judikatúry dovolacieho, prípadne ústavného súdu, dovolací súd pripomína, že v zmysle § 421 ods. 2 CSP dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu o nároku na náhradu trov konania (§ 357 písm. m) CSP). Napokon je potrebné uviesť i to, že nesprávne právne posúdenie veci nie je prípustným dovolacím dôvodom v zmysle § 420 písm. f) CSP. V zmysle uvedeného i zistenej vady zmätočnosti (§ 420 písm. f) CSP) dovolací súd nemal možnosť zaoberať sa ďalšími dovolacími námietkami.

19. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1, 2 CSP, a preto v súlade s ustálenou súdnou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie (sp. zn. 4Cdo/144/2019, 9Cdo/154/2021).

20. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.